

Квартальне опитування готелів

№23(3)

Жовтень 2018

Діловий клімат та перешкоди діяльності

- Оцінки ділового клімату у готельній сфері України покращилися вперше за п'ять кварталів. Індекс ділового середовища становить 0,24. У майбутньому готелі очікують подальшого покращення ділового клімату ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА становить 0,28.
- У II-му кварталі 2018 року поточна оцінка фінансово-економічної ситуації в готельному секторі покращилася. Значення ІНДЕКСУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ зросло з 0,12 до 0,29. В майбутньому готелі очікують на подальше покращення фінансово-економічної ситуації. ІНДЕКС ОЧІКУВАНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ на готельному підприємстві становить 0,32.
- Рейтинг перешкод в II-му кварталі 2018 р., як і в I-му, очолювали такі перешкоди, як «високий конкурентний тиск» та «низький попит».
- Найсуттєвіші зміни в рейтингу перешкод зафіксовано для таких показників: «високий конкурентний тиск», «низький попит», «погані погодні умови», «високі кредитні ставки» та «нестабільна політична ситуація».

Показники змін, оцінок та очікувань

- У II-му кварталі спостерігається суттєве зростання попиту. Значення індексу змін попиту збільшилося від -0,20 до 0,53. У наступному кварталі у готельному секторі очікують уповільнення темпів зростання попиту: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОПИТУ становить 0,26.
- В II-му кварталі 2018 ІНДЕКС ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ суттєво зріс з -0,08 до 0,30. У наступному кварталі очікується уповільнення зростання кількості зайнятих на готельних підприємствах – ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ становить 0,12.
- У II-му кварталі 2018 на фоні збільшення попиту збільшилася прибутковість. Значення індексу змін прибутковості суттєво зросло з -0,15 у I-му кварталі до 0,29 у II-му кварталі. У наступному кварталі підприємства сектора очікують уповільнення темпів зростання прибутковості – ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ становить 0,13.
- У II-му кварталі пришвидшилися темпи зростання середньої ціни за ніч. Значення індексу змін ціни за ніч зросло до 0,44 з 0,22 у I-му кварталі. У наступному кварталі менеджери очікують уповільнення темпів зростання ціни за ніч. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ становить 0,34.
- На фоні збільшення попиту також зростають обсяги продажів. Індекс змін обсягів продажів суттєво збільшився та становив 0,44. У наступному кварталі менеджери готелів очікують уповільнення темпів зростання обсягів продажів - ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ становить 0,22, що можна пояснити сезонністю.

Панель із 100 готелів використовується для моніторингу оцінок та очікувань їхніх керівників щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи готелів зокрема. Відсоток відповідей у липні 2018 року становив 66

У цьому випуску представлені результати опитування проведеного у липні 2018-го року.

Респонденти:

(1) Давали оцінки показникам за результатами II-го кварталу 2018,

(2) Порівнювали показники II-го кварталу 2018 до I-го кварталу 2018,

(3) Порівнювали показники II-го 2018 кварталу до II-го 2017.

(4) Порівнювали очікувані зміни показників на III-й квартал 2018 до II-го 2018.

Діловий клімат: оцінка за липень 2018, очікування на 6 місяців

Автори:

Оксана Кузяків
Вероніка Яцишина

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел.: (+38044) 278-63-42/60
Факс (+38044) 278-63-36
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

ЗАГАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

Діловий клімат

Оцінка ділового клімату. У II-му кварталі 2018 року, частка менеджерів готелів, які оцінюють діловий клімат задовільно зменшилась до 50,8% з 67% у I-му кварталі. А частка тих, що позитивно оцінює діловий клімат зросла до 31,7% у II-му кварталі з 16,5% у I-му кварталі. Частка тих, що негативно оцінює ділове середовище майже не змінилась та становила 17,5% (16,5% у попередньому кварталі). Таким чином значення індексу ділового середовища у готельній сфері зросло від нуля до 0,24. Значення даного індексу зросло настільки суттєво вперше за п'ять кварталів, адже у попередніх чотирьох кварталах становило нуль або було наближене до нуля.

Зміни ділового клімату за пів року. Менеджери готелів відчували покращення ділового клімату за останні пів року. Частка менеджерів, які зазначили покращення ділового клімату зросла до 46,9% у липні з 17,2% у квітні. Частка менеджерів, які зазначили відсутність змін ділового клімату, суттєво зменшилась до 35,9% з 64,1%. А частка керівників готелів, які вказали на погіршення ділового клімату, дещо зменшилась з 18,8% у квітні до 17,2% у липні. Таким чином, індекс змін ділового середовища суттєво зріс з 0,04 у I-му кварталі до 0,45 у II-му кварталі.

Очікувані зміни ділового клімату на наступні пів року. На наступні пів року менеджери мають позитивні очікування бізнес-клімату. Частка менеджерів, які очікують покращення ділового середовища становить 33,9%, 55,4% не очікують змін ділового середовища та 10,7% очікують погіршення ділового клімату на наступні пів року. Індекс очікуваних змін ділового середовища становить 0,28.

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Оцінка фінансово-економічної ситуації. У II-му кварталі оцінка фінансово-економічної ситуації на готельних підприємствах покращилася. Так, значення індексу фінансово-економічної ситуації зросло з 0,12 до 0,29. Більшість респондентів оцінили фінансово-економічну ситуацію у себе на підприємстві задовільно – 64,1%, 31,4% оцінили її добре та лише 4,7% погано.

Зміни фінансово-економічної ситуації за пів року. Більшість менеджерів готелів зазначили покращення фінансово-економічної ситуації за останні шість місяців (53,2%). 38,7% відмітили відсутність змін, та 8,1% вказали на погіршення фінансово-економічної ситуації. Індекс змін фінансово-економічної ситуації у готельній сфері становив 0,45 (0,13 у квітні).

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації. Щодо очікувань на майбутнє, то менеджери готелів прогнозували подальше зростання показників – індекс очікуваної фінансово-економічної ситуації на готельному підприємстві становить 0,32.

Регуляторний клімат

Несприятливий регуляторний клімат опустився з 7-го на 8-ме місце в рейтингу перешкод зростання бізнесу. Частка менеджерів готелів для яких це було проблемою зменшилась до 19,7% у II-му кварталі з 23% у I-му кварталі. Значення компонентів цього комбінованого показника змінилися наступним чином: частка респондентів, які вважають перешкодою бізнесу «часті зміни в економічному законодавстві» зменшилась на 9,1 в.п., частка тих, що назвали перешкодами «високий регуляторний тиск» та «корупцію» збільшилась на 7,5 та 2,8 в.п. відповідно.

Перешкоди зростанню бізнесу

Найбільш суттєвими перешкодами зростанню бізнесу у II-му кварталі, як і в попередніх, є «високий конкурентний тиск» та

Індекси ділового середовища

Перешкоди зростанню бізнесу

	IV кв. 17	I кв. 18	II кв. 18	I кв. 18 до II кв. 18
Високий конкурентний тиск	77.3	80	51.5	-28.5
Низький попит	76.3	69	45.5	-23.5
Погана репутація країни	35.5	29.7	40.9	11.2
Нестабільна політична ситуація	52.7	51.4	39.4	-12
Проблеми ліквідності	35.6	40.2	30.3	-9.9
Високі кредитні ставки	13.1	10.6	22.7	12.1
Відсутність інформації про область/місто/region	15.3	21.5	21.2	-0.3
Несприятливий регуляторний клімат	17.3	23	19.7	-3.3
Високий регуляторний тиск	10	7.7	15.2	7.5
Зміни економічному законодавстві	в 7.3	13.6	4.5	-9.1
Корупція	0	1.7	4.5	2.8
Надмірне оподаткування	14.3	10.4	19.7	9.3
Погані погодні умови	27.6	28.4	13.6	-14.8
Брак приміщень, площ	1.8	1.2	7.6	6.4
Недостатньо кваліфікованих працівників	10.6	0.9	7.6	6.7
Доступність кредитів	3	3.1	3	-0.1

«низький попит». Однак частка респондентів, які зазначили дані перешкоди, суттєво зменшилась – на 28,5 та 23,5 в.п. відповідно.

Суттєві зміни в рейтингу зафіксовано також для таких перешкод: важливість перешкод «високі кредитні ставки» та «погана репутація країни» зросла на 12,1 та 11,2 в.п. відповідно. А важливість перешкод «погані погодні умови», «нестабільна політична ситуація» та «проблеми ліквідності» зменшились на 14,8, 12,0 та 9,9 в.п. відповідно (див. таблицю перешкоди зростанню бізнесу).

ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: квартал до попереднього кварталу

Попит. У II-му кварталі спостерігається суттєве зростання попиту. Значення індексу змін попиту зросло від -0,20 до 0,53. Зазначимо, що індекс змінив знак з від'ємного на додатній. Частка тих, що вказали на збільшення попиту, збільшилась в чотири рази (з 13,2% у першому кварталі до 58,5% у другому кварталі). А частки тих, що вказали на відсутність змін та зменшення попиту, зменшились до 33,3% (з 53,1% у першому кварталі) та 7,7% (з 33,7% у першому кварталі) відповідно. Суттєве збільшення попиту можна пояснити сезонністю, адже завжди у II-му кварталі спостерігається суттєве зростання попиту.

У наступному кварталі у готельному секторі очікують уповільнення темпів зростання попиту: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОПИТУ становить 0,26.

Зайнятість. В II-му кварталі 2018 зайнятість суттєво збільшилась. Індекс змін зайнятості становив 0,30 (порівняно з -0,08 у квітні). 36,9% зазначили збільшення кількості працюючих на готельному підприємстві, 56,9% вказали на відсутність зміни кількості зайнятих, та лише 6,2% вказали на скорочення кількості працюючих.

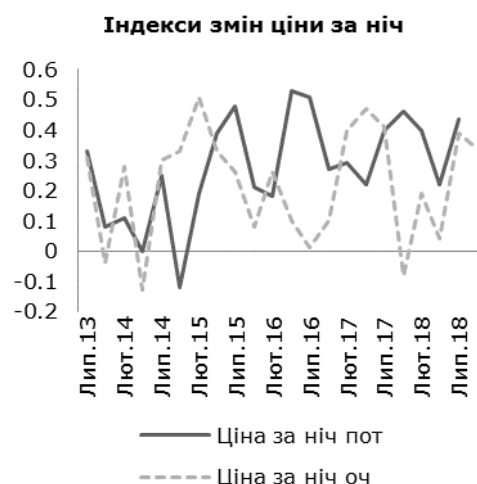
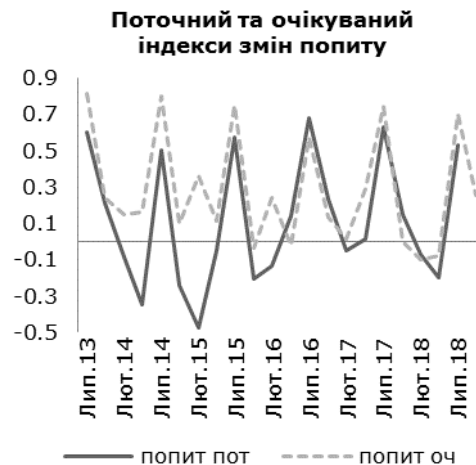
Збільшення зайнятості можна пояснити збільшенням попиту – чим більшим є попит на готельних підприємствах, тим більшою є потреба у працівниках.

У наступному кварталі очікується уповільнення зростання кількості зайнятих на готельних підприємствах – ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ становить 0,12.

Прибутковість. У II-му кварталі 2018 на фоні збільшення попиту збільшилась прибутковість. Значення індексу змін прибутковості суттєво зросло з -0,15 у I-му кварталі до 0,29 у II-му кварталі. Однак більшість керівників готелів вказали на відсутність змін прибутковості – 53,8%. 36,9% повідомили про збільшення прибутковості та 9,2% вказали на зменшення прибутковості. У наступному кварталі підприємства сектора очікують уповільнення темпів зростання прибутковості — ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ становить 0,13.

Закупівельні ціни. У II-му кварталі закупівельні ціни продовжують зростати, Індекс змін закупівельних цін становив 0,57. Більшість керівників готелів вказали на зростання закупівельних цін, а саме 57,1%, 42,9% зазначили відсутність змін закупівельних цін. Та жоден не вказав на зменшення закупівельних цін. У наступному кварталі очікується уповільнення темпів зростання закупівельних цін ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ЦІН становить 0,25.

Ціна за ніч. У II-му кварталі пришвидшилися темпи зростання середньої ціни за ніч. Значення індексу змін ціни за ніч зросло до 0,44 з 0,22 у I-му кварталі. 43,1% вказали на зростання ціни за ніч та 56,9% вказали на відсутність змін. Ніхто не вказав на зменшення ціни за ніч. У наступному кварталі менеджери очікують уповільнення темпів зростання ціни за ніч. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІНИ ЗА НІЧ становить 0,34.

Заповнюваність номерів. У II-му кварталі значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАПОВНЮВАНІСТІ НОМЕРІВ суттєво зросло – з -0,15 у квітні до 0,51 у липні. Це можна пояснити сезонністю, адже у II-му кварталі майже усіх попередніх років він набував суттєвих додатних значень. Щодо очікувань на наступні три місяці, то керівники готелів очікують уповільнення темпів збільшення заповнюваності номерів. Індекс очікуваних змін заповнюваності номерів становить 0,19.

Обсяги продажів. На фоні збільшення попиту зростають обсяги продажів. У II-му кварталі половина (50,8%) опитаних менеджерів повідомили про збільшення обсягів продажів, 38,5% зазначили відсутність змін та 10,8% вказали на зменшення обсягів продажів. Індекс змін обсягів продажів суттєво збільшився та становить 0,44 (-0,04 у попередньому кварталі). У наступному кварталі менеджери готелів очікують уповільнення темпів зростання обсягів продажів - Індекс очікуваних змін обсягів продажів становить 0,22, що можна пояснити сезонністю.

ОЦІНКИ РІВНЯ ПОКАЗНИКА

Кількість працівників. Більшість респондентів у II-му кварталі оцінює рівень зайнятості у своїх готелях як нормальний. Більша частина опитаних (72,3%) повідомила, що кількість працівників, що задіяні в усіх операціях на підприємстві достатня, а 18,5% вважали, що їх забагато та 9,2% зазначили, що працівників замало. Індекс зайнятості становив 0,18.

Наявні площі, приміщення. Опитані менеджери готелів задовільно оцінили наявність площ, тобто 72,7% відповіли, що їх достатньо, 25,8%, що площ забагато та лише 1,5% зазначили, що приміщень замало. Індекс наявних площ становить 0,27.

Заповнюваність номерів. У II-му кварталі значення ІНДЕКСУ ЗАПОВНЮВАНІСТІ НОМЕРІВ не змінилося та дорівнює 0,06. У відсотковому співвідношенні – 65,2% вказали, що заповнюваність була достатня, 18,2% вважали, що заповнюваність звелика та 16,7% вказали на недостатню заповнюваність номерів.

Щодо рівня заповнюваності у відсотках, у II-му кварталі загальний рівень заповнюваності був вищим, ніж попереднього кварталу. Частіше за все респонденти відповідали, що у II-му кварталі готелі були заповнені на 70% (частота – 19,7%) та на 60% (частота – 16,7%). Разом з тим, 12,1% опитаних зазначили, що на час опитування була 100% заповнюваність номерного фонду готелів.

ОЦІНКИ ЗМІН ТА ОЧІКУВАННЯ: рік до року

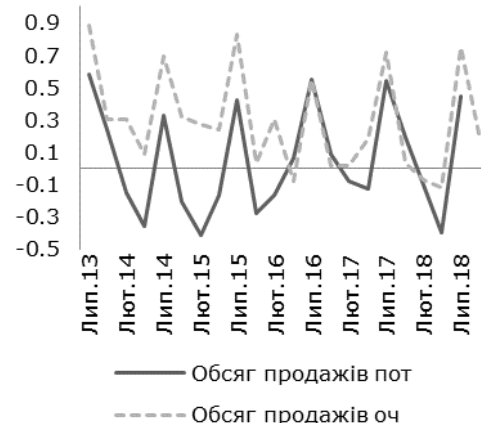
Зміни показника за II-й квартал 2018-го року у порівнянні з II-м кварталом 2017-го

Обсяг реалізації. Як оцінюють респонденти, порівняно з II-м кварталом 2017-го року, обсяг реалізації (у дол. США) у II-му кварталі поточного року збільшився. Індекс обсягу РЕАЛІЗАЦІЇ становив 0,19.

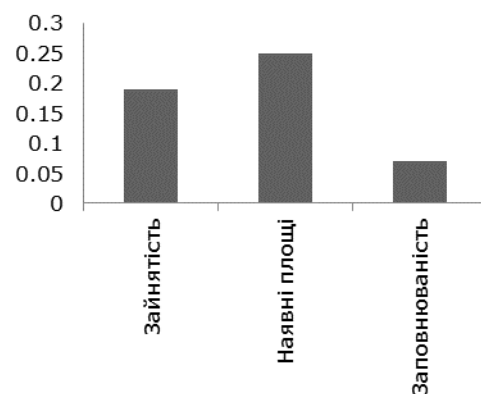
Більшість опитаних керівників готелів не змогли або відмовились дати відповідь на питання «На скільки відсотків збільшилися або зменшилися обсяги реалізації» (72,7% респондентів). Серед тих, хто відповів, що обсяги реалізації збільшилися (15 респондентів), найчастіше зустрічається відповідь, що збільшення відбулося на 10%, в середньому збільшення обсягів реалізації відбулося на 5,9%. Лише 4 респонденти відповіли, що обсяги реалізації зменшилися.

Рівень бронювання. Респонденти зазначають, що рівень бронювання в II-му кварталі 2018 року був трохи вищим ніж в II-му кварталі 2017-го року. Індекс рівня бронювання становив 0,08. Зокрема, 18,6% респондентів вказали на збільшення рівня

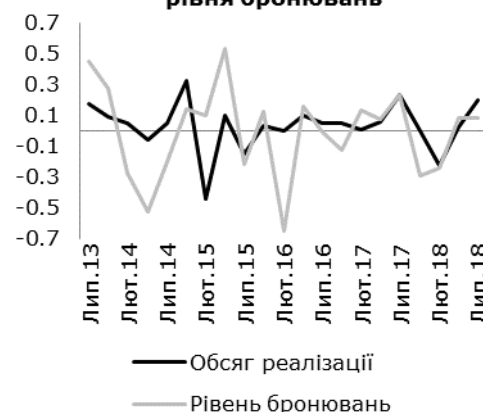
Індекси змін обсягів продажів

Індекси зайнятості, наявних площ та заповнюваності номерів, середне

Індекси обсягу реалізації та рівня бронювань

бронювання, 10,2% зазначили зниження, 71,2%% вважають, що змін рівня бронювання не відбулося.

Очікування для III-го кварталу 2018-го року порівняно з III-м кварталом 2017-го року

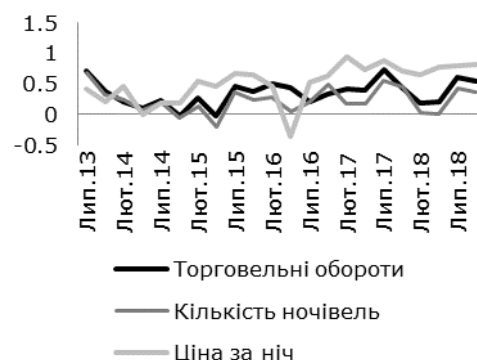
Торговельні обороти. Порівняно з минулим роком, індекс очікуваних змін торговельних оборотів для III-го кварталу 2018-го року збільшився (з 0,44 у 2017 до 0,55 у 2018 році). На третій квартал 2018 року 58,3% респондентів очікують збільшення торговельних оборотів, 36,7% не очікує змін та 5% вважає, що торговельні обороти зменшаться.

Кількість ночівель. У II-му кварталі 2018-го року, більшість опитаних – 58,1%, вважає, що кількість ночівель у наступному кварталі не зміниться, при цьому значна частина, 40,3% очікує збільшення кількості ночівель. Індекс очікуваних змін кількості ночівель на III-тій квартал 2018 року порівняно з III-тім кварталом 2017 року становить 0,37. Окремо для громадян України значення індексу становить 0,33, для іноземців – 0,20. Це означає, що значна частина менеджерів очікують в III-му кварталі 2018 року збільшення попиту як з боку громадян України (більшою мірою), так і з боку іноземців.

Ціна за ніч. У III-му кварталі 2018-го року, у порівнянні з відповідним кварталом 2017-го року, згідно очікувань менеджерів, ціна за ніч продовжить зростати. Частка тих, що вказали на очікуване зростання цін за ніч (82,3%) суттєво перевищує тих, що вказали на відсутність змін в цінах (17,7%). Індекс очікуваних змін цін за ніч склав 0,82.

Затримка клієнтів. Індекс майбутньої затримки клієнтів складає 0,09, тобто очікується, що клієнти в III-му кварталі 2018 року дещо довше затримуватимуться в готелях, ніж це було III-му кварталі минулого року.

Очікувані індекси змін торговельних оборотів, кількості ночівель та ціни за ніч

Очікувані індекси змін затримки клієнтів різного походження

Додаток 1: Методологія

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво, є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,09 або менший за -0,09 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Підставою групування готелів за розміром є кількість працівників.

Ми виділяємо такі групи готелів за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників) та великі (250+), проте великі готелі у II-му кварталі не брали участь в опитуванні.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kiev.ua.

Кількість працівників, %	
	Q2'18
Менше 50	59,1
51 — 250	40,9

Регіони, %	
	Q2'18
Львівська обл.	18,2
Київська обл.	3,0
м. Київ	18,2
Вінницька обл.	22,7
Сумська обл.	10,6
Одеська обл.	16,7
Волинська обл.	10,6